

О. Ю. Дроздовдоктор психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри загальної, вікової та соціальної психології імені М. А. Скока
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ДОВІРА МОЛОДІ ДО ПРЕДСТАВНИКІВ ПРОФЕСІЙНИХ ГРУП У КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті аналізується проблема соціальної довіри молоді до представників різних професійних груп. Соціальна довіра розуміється як форма узагальненої (неперсоніфікованої, абстрактної) довіри особистості до соціальних інститутів або соціальних груп. Показано, що довіра (у т.ч. соціальна) виступає одним із вагомих чинників психологічної безпеки та соціального капіталу. Наведено результати емпіричного дослідження соціальної довіри сучасної вітчизняної молоді до представників професійних груп, а також зв'язку рівнів цієї довіри з параметрами психологічної безпеки особистості. Досліджуванам (131 студент із Чернігова та Запоріжжя, середній вік – 19,6 років) було запропоновано авторську анкету та опитувальник «Шкала базисних переконань» Р. Янофф-Бульман. Отримані результати показали, що запропоновані студентам 33 професійні групи поділяються на 4 основні групи: з високою довірою; із середнім рівнем довіри «вимушеного характеру»; з порівняно невисокою довірою; з дуже низькою. Зокрема, максимальну довіру вітчизняні студенти виявляють до представників таких груп: пожежники та рятувальники, пілоти, викладачі закладів вищої освіти, фахівці IT-сфери та професійні спортсмени. Натомість найменшу довіру молоді отримали політики та державні службовці. Також виявилось, що різні професійні групи відрізняються рівнем поляризації оцінок довіри. Зокрема, найменша поляризація стосується пожежників та рятувальників, а найбільший розкид оцінок спостерігається стосовно священників, акторів, військовослужбовців та поліцейських. Результати кореляційного аналізу засвідчили, що параметри психологічної безпеки сучасної молоді (які діагностувалися за допомогою методики «ШБУ») по-різному пов'язані з рівнем її соціальної довіри. Зокрема, довіра до одних професійних груп на статистично вірогідному рівні корелює із психологічною безпекою (найбільшою мірою – з параметром «Справедливість»), а до інших груп – ні (там, вірогідно, діють інші особистісні та соціальні чинники). Виявилось, що найбільше з психологічною безпекою молоді пов'язана довіра до священників, бізнесменів та спортсменів.

Ключові слова: довіра, соціальна довіра, професійні групи, психологічна безпека, молодь.

Постановка проблеми. Складно переоцінити значущість феномена безпеки в сучасному суспільстві. Поширення соціальної нестабільності та невизначеності не лише загострює проблему безпеки на всіх рівнях її прояву (від індивідуального до суспільного), але й привертає увагу науковців до такого її чинника, як довірливі стосунки. А тому цілком зрозумілою видається позиція низки фахівців, за якою довіра постає не лише одним із вагомих, але й фактично провідним чинником соціально-безпечної взаємодії в сучасних умовах [4; 5; 8].

Немає нічого дивного в тому, що у психології відсутнє єдине визначення довіри. Різні науковці розуміють його як почуття, ставлення (відношення), очікування, атитюд, когнітивну оцінку тощо. Вірогідно, в соціально-психологічному контексті є сенс розглядати довіру як настановлення (атитюд), котре передбачає специфічне ставлення суб'єкта до об'єкта довіри. Таке ставлення може проявлятися в оцінці останнього як чогось позитивного, надійного, безпечного, що викликає симпатію та повагу, готовність проявити відкритість та здійснити певні вчинки заради або разом із цим об'єктом. Будучи системним феноменом, довіра може проявлятися на різних

рівнях. Зокрема, фахівці виокремлюють особистісний, міжособистісний, організаційний та суспільний рівні довіри [4]. У психологічній науці існує солідна традиція вивчення довіри на перших трьох рівнях (І. Антоненко, Є. Ільїн, А. Купрейченко, Б. Поршнев, Т. Скрипкіна тощо). Довіра на суспільному рівні (тобто на рівні соціальних груп та інститутів) є об'єктом переважно соціологічних досліджень [7], хоча є й поодинокі розробки соціально-психологічного характеру [1]. У цьому контексті важливу роль відіграє поняття «соціальної» [3] або «макросоціальної» [9] довіри, яка має узагальнений, абстрактний, неперсоніфікований характер. Можна цілком погодитися з одним із класиків сучасної соціології Е. Гідденсом, який підкреслював важливість довіри не лише персоніфікованої (міжособистісної), але й «до абстрактних систем» (до «анонімних інших») для забезпечення безпеки і повноцінного соціального існування людини у сучасному світі [2]. Відомий філософ Ф. Фукуяма також наголошував на важливій ролі відносин довіри в соціально-економічному розвитку суспільств та формуванні «соціального капіталу» – одного з наймодніших та пріоритетних феноменів сучасних соціогуманітарних наук [10].

У цьому плані соціальна довіра виступає чинником так званого «поєднуючого» типу соціального капіталу (або «такого, що наводить мости» – *bridging social capital*), котрий передбачає налагодження та підтримання зв'язків людини з представниками інших соціальних груп [11].

Значний досвід емпіричних досліджень соціальної довіри накопичений зарубіжними науковцями. Зокрема, тут варто виокремити крос-культурні дослідження т.зв. «GfK Trust Index» («індексу довіри» населення до професійних груп та організацій), які щорічно проводяться транснаціональною дослідницькою групою GfK у Європі та США з 2003 р. [12; 13]. Так, згідно з дослідженням, проведеним у 2018 р. в 20 країнах світу, найвищою довірою користуються пожежники (92% всіх опитаних). Також до групи з високим рівнем довіри увійшли лікарі (91%), парамедики (фахівці з надання екстреної медичної допомоги, 90%), медсестри (89%), вчителі (89%), фармацевти (88%), фермери (87%), інженери (87%) та пілоти (86%). Як бачимо, специфіка більшості вказаних професій полягає в рятуванні та збереженні людського життя в екстремальних ситуаціях. Можливо, така висока довіра є наслідком механізмів стереотипізації та когнітивного дисонансу (в екстремальних ситуаціях у людей часто просто немає іншого вибору, аніж довірити своє життя фахівцям). Найнижчий рівень довіри опитані виявляли стосовно політиків (29% у загальній вибірці), що загалом є зрозумілим (політики всюди є політиками...). У дослідженні також було виявлено соціокультурну специфіку довіри до професійних груп. Зокрема, якщо в одних країнах найвищу довіру демонстрували до пожежників (Німеччина, Швеція, Польща, Росія, Франція, США, Іран, Іспанія, Південна Корея, Італія, Бразилія), то в інших лідерами довіри були лікарі (Туреччина, Південна Африка, Індія), парамедики (Британія, Нідерланди, Японія), медичні сестри (Мексика), фермери (Кенія) або вчителі (Індонезія). Політики були лідерами «антирейтингу» в усіх країнах (із розкидом результатів від 48% в Індії до 5% в Іспанії), крім Швеції (там найменша довіра стосувалася продавців), Ірану та Індонезії (де найменше довіряли представникам духовенства). Середній рівень довіри до всіх професійних груп виявився найвищим серед опитаних з Індії (доволі високими також були показники респондентів із Нідерландів, Південної Африки та Туреччини). Найнижчі показники узагальненої довіри до фахівців були зареєстровані в Південній Кореї, Японії та Мексиці [13].

На жаль, такі дослідження не проводилися в Україні. Вітчизняна соціологія може похвалитися лише результатами опитувань, які відображають рівні довіри українців до окремих соціальних інститутів (часто саме політичних). Так, згідно з даними соціологічної служби Центру Разумкова (березень 2019 р.), найчастіше громадяни нашої країни висловлювали довіру волонтерським організаціям

(68%), армії (61%), рятувальникам (57%) та добровольчим батальйонам (56%). Водночас недовіру найчастіше висловлювали Верховній Раді (82%), державному апарату (чиновникам, 81%), російським ЗМІ (79%), політичним партіям (76%), судовій системі (75%), уряду (74%), комерційним банкам (72%), прокуратурі (71%), президенту країни (69%) [7]. З огляду на соціологічний характер цього та інших аналогічних досліджень у них виявлялися лише демографічні чинники довіри респондентів і, відповідно, ігнорувалися психологічні. З нашого погляду, у процесі аналізу психологічної безпеки перспективним може бути вивчення довіри не лише в контексті «вузьких» політичних та політизованих соціальних інституцій, а саме в «широкому» контексті професійних груп (у повсякденних комунікативних ситуаціях «людина з вулиці» контактує переважно з представниками «неполітизованих» соціальних груп). Отже, є підстави заявити про актуальність емпіричних соціально-психологічних досліджень довіри до представників різних соціальних, зокрема професійних, груп на сучасному етапі.

Мета статті. Метою нашого дослідження (проводилося у жовтні–грудні 2019 р.) стало вивчення рівнів соціальної довіри сучасної молоді до представників різних професійних груп, а також зв'язку цієї довіри з показниками психологічної безпеки юнаків.

Вибірку (n=131 особа, середній вік – 19,6 років; 36 – чоловічої статі, 92 – жіночої статі, 3 – не вказали стать) утворили студенти різних спеціальностей («Психологія», «Економіка», «Філологія», «Туризм») Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (n=55), Чернігівського національного технологічного університету (n=28) та Запорізького національного університету (n=48)¹. Досліджуваним пропонувалися дві методики. Першою була авторська анкета, яка містила перелік із 33 професій. За основу був узятий перелік професійних груп, що використовувався у вищезгаданих дослідженнях GfK [12; 13], який ми дещо відредагували. Зокрема, було конкретизовано або змінено назву окремих професій (наприклад, «соціологи» замість «дослідники ринку та суспільної думки»). Було додано низку професій («психологи», «соціальні працівники», «співробітники спецслужб»). Крім того, ми не включали окремі професії з переліку GfK, котрі мали персоніфікований характер («*мери*» [населених пунктів]), занадто широкий («інженери») або «вузький» специфічний характер («архітектори», «фахівці з реклами»), відсутні в нашій країні («парамедики»). Опитаних просили оцінити ступінь своєї довіри до представників кожної групи за допомогою 10-бальної шкали (1 – мінімальна, а 10 – максимальна довіра).

Другою методикою була «Шкала базисних переконань» Р. Янофф-Бульман в адаптації

¹ Висловлюємо подяку Л.С. Івановій за допомогу в організації та проведенні дослідження у м. Запоріжжі.

М. Падун та А. Котельнікової [6], котра містить 5 субшкал: «Доброзичливість навколишнього світу», «Справедливість», «Образ Я», «Вдача» та «Контроль». Останні відповідають трьом базисним переконанням, котрі, відповідно до концепції Р. Янофф-Бульман, становлять основу внутрішнього світу людини й пов'язані з почуттям її безпеки: переконання в доброзичливості–ворожості світу (1 субшкала), його справедливості (2 та 5 субшкали) та переконання щодо цінності та значущості власного «Я» (3 та 4 субшкали). Отримані результати переводилися в стандартизовані оцінки-стени.

Дослідження проводилося анонімно. Статистичний аналіз даних відбувався із використанням комп'ютерної програми SPSS v23.

Виклад основного матеріалу. У таблиці 1 наведено дані стосовно рівнів довіри опитаних до представників конкретних професійних груп.

Таблиця 1
Показники довіри студентської молоді

Ранг	Професійна група	(M ± SD)
1	Пожежні, рятувальники	8,65 ± 1,58
2	Пілоти	7,73 ± 2,12
3	Викладачі університетів / інститутів	7,57 ± 2,06
4	Фахівці з комп'ютерних технологій	7,51 ± 1,91
5	Спортсмени (професійні)	7,49 ± 1,98
6	Фермери	7,01 ± 2,14
7	Вчителі шкіл	7,00 ± 2,04
8	Психологи	6,98 ± 2,24
9	Фармацевти	6,89 ± 2,01
10	Лікарі	6,61 ± 2,14
11	Майстри з ремонту техніки	6,45 ± 2,04
12	Медсестри	6,44 ± 2,26
13	Адвокати	6,28 ± 1,84
14	Майстри з будівельних робіт	6,23 ± 2,16
15	Соціологи	6,02 ± 2,18
16	Соціальні працівники	5,88 ± 2,25
17.1	Військові (армія)	5,85 ± 2,59
17.2	Банківські співробітники	5,85 ± 2,28
19	Співробітники спецслужб (СБУ та ін.)	5,74 ± 2,46
20	Актори	5,51 ± 2,60
21	Поліцейські	5,47 ± 2,51
22	Таксисти	5,40 ± 2,28
23	Водії громадського транспорту	5,38 ± 2,28
24	Страхові агенти	5,25 ± 2,33
25	Підприємці / бізнесмени	5,21 ± 2,12
26	Телеведучі	5,01 ± 2,20
27	Продавці	4,86 ± 2,01
28	Прокурори	4,81 ± 2,23
29	Священики	4,79 ± 2,84
30	Судді	4,73 ± 2,44
31	Журналісти	4,24 ± 2,06
32	Державні службовці (чиновники)	3,18 ± 2,09
33	Політики	2,88 ± 2,00

Аналіз цих результатів дає змогу виокремити низку тенденцій. Отже, найвищі рівні довіри молоді мають представники таких професій: пожежники

та рятувальники, пілоти, викладачі закладів вищої освіти, IT-фахівці та спортсмени. Порівняно високою довірою також користуються фермери, вчителі шкіл, психологи та фармацевти. Як бачимо, значна частина цих результатів відповідає загальноосвітнім тенденціям (описаним вище у дослідженнях GfK). Водночас привертають увагу певні особливості, котрі можна пояснити або місцевими реаліями, або демографічною специфікою нашої вибірки. Зокрема, висока довіра до фахівців IT-сфери та спортсменів, на нашу думку, пояснюється віком опитаних, певною ідеалізацією низки «модних» сфер діяльності. Приємно також бачити серед «довірчих» груп представників системи освіти та психологів, які навіть випереджають лікарів. Вважаємо, що цей результат пояснюється тим, що: а) з викладачами студенти мають доволі регулярне спілкування, внаслідок чого можуть встановлюватися більш-менш нормальні стосунки (принаймні з більшістю педагогів); б) свою роль відіграє загальна тенденція зниження фахового рівня у вітчизняній системі охорони здоров'я (низька якість роботи лікаря «відчувається» набагато швидше та більше, ніж помилки вчителів).

Цілком очікуваним був результат вкрай низької довіри молоді до чиновників та політиків (тут відома світова тенденція, мабуть, підсилюється поширеною вітчизняною критичною установкою до державної політики). Водночас порівняно низька довіра молоді до журналістів, працівників системи правосуддя, священиків та продавців указує на існування в нашому суспільстві серйозних соціальних проблем (у т.ч. тих, які не можна пояснити лише віковими особливостями опитаних).

Вважаємо за необхідне також звернути увагу на показники стандартного відхилення. Так, найменший рівень розкиду оцінок був у групі «пожежників-рятувальників» (що вкотре підтверджує певну ідеалізацію цих професій). Натомість максимальний розкид оцінок довіри стосувався священиків, акторів, поліцейських та військовослужбовців. Таке суперечливе ставлення до перших трьох груп ще можна якось логічно пояснити: довіра до священиків залежить від ставлення до релігії (яке, своєю чергою, часто поляризує людей); «ігрова» сутність акторської діяльності часто передбачає «несправжність», демонстрацію того, чого насправді не існує; стосовно поліції, вірогідно, має місце зіткнення «старих» негативних та «нових» позитивних стереотипів («менти» – «реформована поліція»). А ось значна дисперсія довіри щодо військових є цікавим фактом, особливо на фоні раніше згаданих даних вітчизняних соціопитувань (які свідчили про суспільну довіру щодо армії). Вочевидь, навіть в умовах поширеного глобалізованого офіційного дискурсу більшість наших опитуваних не ідеалізували «захисників Вітчизни» (середній рівень довіри до них був однаковим із

банківськими працівниками). Припускаємо, що це може бути якось пов'язане зі ставленням до подій на сході країни, певною психологічною «втомою» від них. Так чи інакше, «пожежники-рятувальники» (які рятують життя «тут») викликають в опитаній молоді значно більше довіри, ніж військовослужбовці (які захищають «там»).

Для перевірки того, чи не могли на отримані результати вплинути статеві особливості нашої вибірки (кількісна перевага дівчат), ми застосували процедуру U-критерія Манна-Уїтні. Було виявлено відсутність статистично вірогідних відмінностей в оцінках довіри студентів різної статі за одним винятком: дівчата більше довіряли військовослужбовцям (при $p \leq 0,001$).

Для виявлення закономірностей групування всіх 33 професій за критерієм довіри нами було проведено процедуру ієрархічного кластерного аналізу.

На отриманій дендрограмі (рис. 1) можна побачити два базові кластери. При цьому до першого ввійшли практично всі професійні групи, крім чиновників та політиків (вони утворили другий «кластер аутсайдерів», що характеризується найнижчою довірою молоді). Привертають увагу тенденції групування окремих професій усередині першого кластеру. Загалом у ньому можна виокремити 3 основні групи:

а) професії, які користуються «середньою» довірою «вимушеного характеру» (тобто людина змушена довіряти цим фахівцям внаслідок об'єктивних причин); сюди увійшли майстри, медичні працівники, адвокати, банківські працівники та, що цікаво, соціологи та соціальні працівники;

б) професії, що викликають високу або порівняно високу довіру молоді (вже згадані пожежники та рятувальники, пілоти, спортсмени, фермери, фармацевти, ІТ-шники, викладачі, вчителі та психологи);

в) професії з порівняно низьким рівнем довіри (працівники правоохоронної системи, страхові агенти, водії, таксисти, представники ЗМІ та комерційної сфери, актори, військові та священники).

При цьому, якщо поєднання одних підгруп уявляється більш-менш логічним та зрозумілим (наприклад, «майстри з ремонту техніки / будівельних робіт», «викладачі – вчителі – психологи» тощо), то інші викликають інтерес. Наприклад, це підгрупа, котра об'єднує комерційну сферу (продавці, бізнесмени) та ЗМІ (журналісти й телеведучі) – можливо, саме цим пояснюється невисокий рівень довіри молоді до останніх. Найменший рівень подібності до інших професійних груп у межах першого кластеру виявили військові, актори та священники – групи зі «специфічним» характером діяльності (тут можна згадати високий рівень дисперсії оцінок довіри до них).

Для визначення зв'язку вищеописаних показників довіри зі ступенем психологічної безпеки опитаних було застосовано процедуру кореляційного аналізу даних анкети та методики ШБП (за критерієм Спірмена). У результаті було зафіксовано комплекс прямих статистично вірогідних взаємозв'язків, зокрема між:

– параметром «Доброзичливість навколишнього світу» та довірою до священників (при $p \leq 0,01$);

– параметром «Справедливість» та довірою до медсестер, бізнесменів, продавців, прокурорів, священників, співробітників спецслужб, спортсменів, таксистів, шкільних вчителів (при $p \leq 0,05$) та соціальних працівників (при $p \leq 0,01$);

– параметром «Контроль» та довірою до медсестер, бізнесменів, співробітників спецслужб, таксистів (при $p \leq 0,05$) та спортсменів (при $p \leq 0,01$);

– параметром «Образ «Я» та довірою до військових, священників та спортсменів (при $p \leq 0,05$);

– параметром «Удача» та довірою до журналістів, бізнесменів, прокурорів, спортсменів (при $p \leq 0,05$) та продавців і священників (при $p \leq 0,01$).

Як бачимо, найбільшою мірою з показником соціальної довіри опитаних корелює шкала «Справедливість», котра відображає переконання особистості в тому, що у світі діють закони справедливості, а кожна людина отримує те, що заслужила. Також можна помітити, що з-поміж перерахованих професій є невелика група (це священники, бізнесмени та спортсмени), довіра до якої найбільшою мірою пов'язана з параметрами психологічної безпеки (тут фіксувалося найбільше кореляцій зі шкалами методики ШБП). Складно пояснити, що поєднує ці професії, можливо, вони символізують основні полюси ціннісно-сислової сфери особистості (духовне – матеріальне).

Цікавими, однак, є не лише описані кореляції, але й факти відсутності їх. Зокрема виявилось, що довіра до представників цілої низки професій практично не корелює з параметрами психологічної безпеки. Це, наприклад, адвокати, актори, співробітники банків, водії громадського транспорту, лікарі, чиновники, майстри, пілоти, пожежники та рятувальники, політики, поліцейські, викладачі, психологи, соціологи, ІТ-фахівці, страхові агенти, судді, телеведучі, фармацевти та фермери. Мабуть, довіра опитаних студентів до них зумовлюється іншими індивідуально- та соціально-психологічними чинниками (особливості світогляду, соціальні стереотипи, життєвий досвід тощо).

Висновки. Соціальна (неперсоніфікована) довіра є одним із вагомих чинників психологічної безпеки особистості. Важливу роль у структурі соціальної довіри відіграє довіра до представників різних професійних груп. Останні можуть

бути поділені на 4 основні групи: з високою довірою; із середнім рівнем «вимушеної» довіри; з порівняно невисокою довірою; з дуже низькою. Зокрема, вітчизняна студентська молодь виявляє найбільший рівень довіри до представників таких груп: пожежники та рятувальники, пілоти, викладачі закладів вищої освіти, IT-фахівці та професійні спортсмени. Натомість найменшу довіру мають політики та державні службовці. Різні професійні групи відрізняються за мірою поляризації оцінок довіри: найменша поляризація стосується пожежників та рятувальників, а найбільший розкид оцінок стосується свяще-

ників, акторів, військовослужбовців та поліцейських.

Параметри психологічної безпеки сучасної молоді по-різному пов'язані з рівнем її соціальної довіри. Зокрема, довіра до одних професійних груп корелює із психологічною безпекою (найбільшою мірою – із параметром «Справедливість»), а до інших – ні (там, вірогідно, діють інші особистісні та соціальні чинники). Найбільшою мірою з параметрами психологічної безпеки пов'язана довіра до священників, бізнесменів та спортсменів.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі можна вважати вивчення специ-

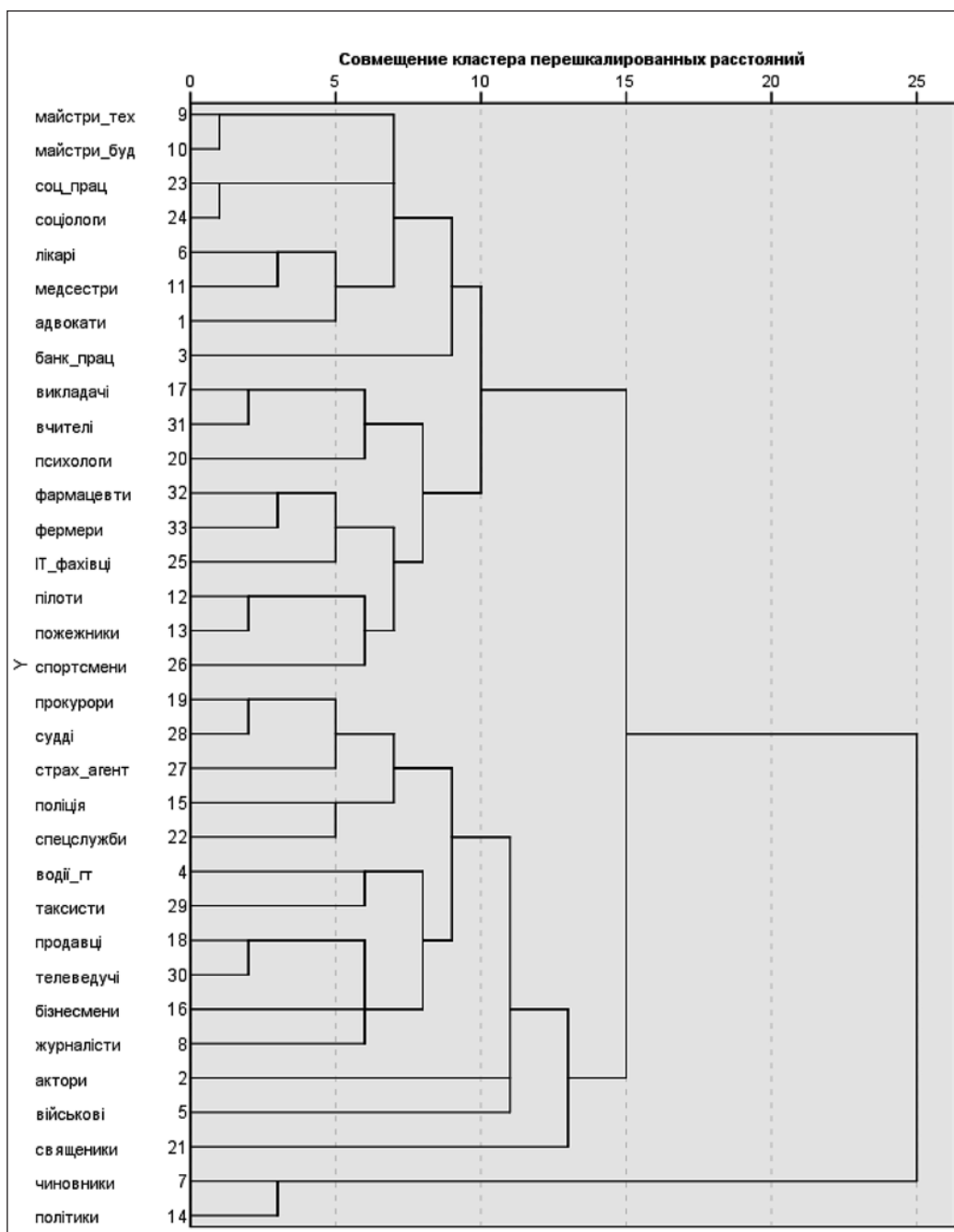


Рис. 1. Дендрограма за результатами кластерного аналізу оцінок довіри

фіки проявів соціальної довіри в молоді з різних регіонів України (зокрема постраждалих від військового конфлікту на Донбасі), а також зв'язку цієї довіри з іншими психологічними чинниками. Цікавим також є поглиблене дослідження чинників та механізмів соціальної довіри до окремих професійних груп, зокрема до військовослужбовців ЗСУ.

Література:

1. Василець Н.М. Соціально-психологічні чинники довіри громадян до працівників органів внутрішніх справ України : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05. Київ, 2016. 25 с.
2. Гидденс Э. Последствия современности: пер. с англ. Москва : Праксис, 2011. 352 с.
3. Гужавина Т.А. Социальное доверие в гражданском обществе. *Проблемы развития территории*. 2012. Вып. 6(62). С. 115–122.
4. Донцов А.И., Зинченко Ю.П., Зотова О.Ю., Перельгина Е.Б. Психология безопасности : учебное пособие для академического бакалавриата. Москва : Юрайт, 2015. 276 с.
5. Донцов А.И., Перельгина Е.Б., Зотова О.Ю., Мостиков С.В. Доверие как фактор психологической безопасности в межнациональном взаимодействии. *Социальная психология и общество*. 2018. Т. 9. № 2. С. 21–34.
6. Падун М.А., Котельникова А.В. Модификация методики исследования базисных убеждений личности Р. Янофф-Бульман. *Психологический журнал*. 2008. Т. 29, № 4, С. 98–106.
7. Рівень довіри до суспільних інститутів та електоральні орієнтації громадян України (27.03.2019). URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/rivendoviry-do-suspilnykh-instytutiv-ta-elektoralni-orientatsii-gromadian-ukrainy-2> (дата звернення: 18.09.2019).
8. Смык Ю.В. Доверие в структуре психологической безопасности личности. *Мир науки. Педагогика и психология*, 2019. № 1. Т. 7. URL: <https://mir-nauki.com/PDF/12PSMN119.pdf> (дата звернення 18.09.2019).
9. Татарко А.Н. Социально-психологический капитал личности в поликультурном обществе : дис. ... докт. психол. наук : 19.00.05. Москва, 2014. 402 с.
10. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию: пер. с англ. Москва : АСТ, 2004. 730 с.
11. Putnam R. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. NY : Simon & Schuster Paperbacks, 2000. 544 p.
12. Trust in Professions 2016 – a GfK Verein study. From firefighters to politicians. URL: https://www.gfk.com/fileadmin/user_upload/country_one_pager/NL/documents/Trust_in_Professions_2016_Netherlands_EN.pdf (дата звернення 18.09.2019).
13. Trust in Professions 2018 – a GfK Verein study. From firefighters to politicians. URL: https://www.nim.org/sites/default/files/medien/135/dokumente/2018_-_trust_in_professions_-_englisch.pdf (дата звернення 18.09.2019).

Drozdov O. Yu. Youth's trust in the representatives of different professional groups in the contexts of psychological safety

The article deals with the problem of young people's social trust in the representatives of different professional groups. Social trust is understood as a form of generalized (non-personalized, abstract) personal confidence in social institutions or social groups. It is shown that trust (including social) is one of the important factors of psychological safety and social capital. The results of an empirical study of the modern Ukrainian youth's social trust in the representatives of professional groups are given, as well as the levels connection of this trust with the parameters of the individual's psychological safety is presented. Tested people (131 students from Chernihiv and Zaporizhzhia, average age – 19.6 years) have been offered the author's questionnaire and the questionnaire "Scale of basic beliefs" by R. Janoff-Bulman. The results have revealed that there are 4 main groups among the 33 professional groups offered to students. They are a group with high trust, a group with an average level of "forced character" trust; a group with relatively low trust and with very low one. In particular, the highest level of trust is shown by the students in such groups as firefighters and rescuers, pilots, teachers of higher education institutions, IT-specialists and professional athletes. Instead, politicians and civil servants have the least confidence among young people. It has also emerged that different occupational groups differ in the degree of polarization of confidence estimation. In particular, the least polarization applies to firefighters and rescuers, and the largest dispersion of estimates is observed towards priests, actors, military personnel and police officers. According to the results of the correlation analysis the parameters of the psychological safety of modern youth (diagnosed with the help of the SBB method) are differently related to the level of their social trust. In particular, confidence in some occupational groups at a statistically probable level correlates with psychological safety (most of all with the parameter "Justice"), and doesn't correlate with other groups (there are likely to be other personal and social factors). It has been found that young people's psychological safety is mostly connected with trust in priests, businessmen and athletes.

Key words: trust, social trust, professional groups, psychological safety, youth.